

Aanbevolen literatuur

Boeken:

Timmerman, K (2012) *Kinderen met aandachts- en werkhoudingsproblemen,*

Leuven, België, Acco ISBN: 90-334-3312-5

van Dijk, A (2002) *Kinderen met NLD- praktische gids voor ouders en leerkrachten,* **Amsterdam, Nederland,**

Pearson Assessment And Information BV

ISBN: 90-265-1700-9

van Oostendorp, M (2014) *Aan de slag met*

rekenproblemen, **Amsterdam, Nederland, Boom**

ISBN: 97-089-53422-4

Websites:

www.balansdigitaal.nl of

www.balansdigitaal.nl/leerstoornissen

www.gedragsproblemenindeklas.nl/leerstoornissen

Evaringscoaches

TCN (Turner Contact Nederland) beschikt over vier professioneel gecertificeerde ervaringscoaches. Zij hebben vanuit hun eigen achtergrond en ervaring snel het begrip en vertrouwen van de meisjes en kunnen hen hierdoor ook goed begeleiden bij o.a. de volgende onderwerpen:

- * Meer assertief en weerbaar worden in sociale contacten
- * Vergroten van zelfvertrouwen
- * Plannen en organiseren van de studie/huiswerk
- * Maken van een goede beroepskeuze, vervolgstudie
- * Solliciteren naar en begeleiden van stages

Ook kunnen de coaches naar de school komen voor overleg of nadere uitleg over het Syndroom van Turner.

Op de website van **TCN** stellen zij zich uitgebreid voor en kunt u ook hun contactgegevens vinden.

Altijd bereid tot het geven van meer uitleg:

**Ynke Brouwer
Lisette van Kesteren
Wendy van Kuijen
Helen Mijnaerends
Clementine van der Vlist**

Tips voor leerkrachten van meisjes met het syndroom van Turner in het basisonderwijs

Turner Contact Nederland

website: www.turnercontactnederland.nl

e-mail: info@turnercontact.nl

Een mens is opgebouwd uit lichaamscellen. In de lichaamscellen zitten chromosomen. Een afwijking in een gen of chromosoom kan de oorzaak zijn van een primaire groeistoornis. Een van deze groeistoornissen is het Syndroom van Turner. Het Syndroom van Turner uit zich niet alleen in een afwijkende lengte, maar ook op andere gebieden. In deze brochure vindt u dan ook bruikbare en praktische informatie in de omgang met een leerling met het Syndroom van Turner. Allereerst willen wij u meegeven dat ieder mens en kind uniek is en dat geldt uiteraard ook voor meisjes met het Syndroom van Turner. Er dient dus ten alle tijde ook naar het meisje als individu te worden gekeken.

Kenmerken op leergebied

Bij meisjes met het Syndroom van Turner wordt vaker een verschil tussen het verbale en performale IQ gezien: het verbale IQ is beter dan het performale IQ. Meisjes met het Syndroom van Turner zijn veelal goed in het begrijpen van taal, algemene ontwikkeling en woordenschat. Ook zijn meisjes met het Syndroom van Turner over het algemeen erg creatief.

De vaardigheden waarbij een koppeling gelegd moet worden (puzzels leggen, stripverhalen begrijpen, of zien waar iets ontbreekt op plaatjes) zijn voor hen vaak lastiger. Deze meisjes hebben over het algemeen dan ook moeite met rekenen, wiskunde en andere vakken waar rekenvaardigheden voor nodig zijn. Ze maken fouten in de oplossingsstrategieën. Daarbij is ruimtelijk inzicht, plannen en verschillende taken tegelijk doen (het organiseren van verschillende taken) voor hen lastig. Dat heeft vaak te maken met de manier waarop hun hersenen informatie verwerken. In het moderne onderwijs wordt juist steeds vaker een beroep gedaan op deze vaardigheden. Het is dan daarom belangrijk dat meisjes met het Syndroom van Turner hierbij vanaf het begin goed ondersteund worden.

Meisjes met het Syndroom van Turner zijn wat langzamer in het verwerken van informatie en in het uitvoeren van handelingen. Ze kunnen minder goed onder druk werken en hebben moeite veel dingen tegelijk te doen. Verder kan het voor hen lastiger zijn om in nieuwe situaties te weten wat ze moeten doen en hoe ze het moeten aanpakken. Jonge meisjes met het Syndroom van Turner vertonen vaker hyperactief gedrag en hebben vaak minder concentratievermogen. Sommige meisjes met Turner hebben meer moeite het tempo op school bij te houden en hebben soms meer moeite met de leermiddelen die veel plaatjes bevatten. Het is van belang om alert te zijn op problemen in de motorische ontwikkeling en deze meisjes de vaardigheden in de juiste volgorde aan te leren. Langer trainen is voor hen soms nodig om een handeling onder de knie krijgen.

Het is belangrijk om eerst deelhandelingen te automatiseren en op tempo te oefenen. Extra tijd bij het uitvoeren van taken kan meisjes met Turner helpen. Daarbij is het belangrijk instructies niet alleen visueel aan te bieden, maar ook verbaal. Op latere leeftijd kunnen er problemen ontstaan wanneer meisjes met het Syndroom van Turner stage moeten lopen of gaan werken. Het is daarom belangrijk dat al op de basisschool duidelijk is wat de sterke en zwakke kanten van het meisje zijn, zodat ze daar later met het kiezen van de beroepsopleiding rekening mee kan houden. Bij de analyse van sterke en zwakke kanten heeft het de voorkeur om het te richten op de intellectuele, motorische en sociale vaardigheden. Dit om teleurstellingen te voorkomen.

Een goede begeleiding door school en eventueel bijkomende begeleiding buiten de school zijn van belang.

Sociaal- emotioneel

Zoals u weet worden andere kinderen voor leerlingen op de basisschool steeds belangrijker. Het sociale aspect gaat in de loop van de basisschooltijd een steeds grotere rol spelen. Meisjes met het Syndroom van Turner hebben soms echter wat moeite om contact te maken met andere kinderen. Ze gedragen zich jonger, spelen met jongere kinderen, hebben soms meer ruzie met andere kinderen en worden ook wel gepest. Dit komt onder andere doordat meisjes met het Syndroom van Turner vaak moeite hebben het gedrag van anderen goed te begrijpen. Ze weten daarbij niet altijd goed hoe ze hun emoties moeten uiten.

Dit komt omdat bij sociale contacten de manier waarop mensen zich gedragen (non-verbaal gedrag) vaak net zo belangrijk is als wat ze zeggen (verbaal gedrag). Meisjes met het Syndroom van Turner begrijpen wat mensen zeggen maar missen daarbij vaak de non-verbale boodschap. Zij hebben moeite met het lezen van mimiek en het begrijpen van humor en satire. Tijdens de basisschoollleeftijd begint dit vaak al op te vallen, omdat de meisjes moeite hebben om aansluiting te vinden. Ook kan werken in groepjes daardoor lastiger zijn. Meisjes met het Syndroom van Turner kunnen minder snel reageren in sociale situaties. Dit alles bij elkaar maakt dan ook dat het belangrijk is meisjes met het Syndroom van Turner te stimuleren en - waar nodig - te ondersteunen bij de sociale contacten.

Op school is het belangrijk dat meisjes met het Syndroom van Turner leren hoe ze een sociaal probleem oplossen. Door ongewenst gedrag te benoemen, het storende ervan te verduidelijken en een alternatief voor te stellen, kan het meisje de sociale regels in haar vertrouwde omgeving trainen. Het is belangrijk dat ze het verband herkent tussen haar gedrag en de reactie hierop.

Samengevat:

Neurocognitieve ontwikkeling:

- *Aandachtsproblemen*
- *Visueel-ruimtelijke problemen*
- *Perceptuele problemen*
- *Zwakker visueel geheugen*
- *Problemen met organisatie en planning*

Leerproblemen:

- *Rekenvaardigheden*
- *Niet verbale leerstoornis*

Sociaal- emotioneel:

- *Laag zelfbeeld*
- *Moeite met aansluiting vinden bij leeftijdsgenootjes/ begrijpen non-verbaal gedrag (moeite met het begrijpen van humor, satire en lezen van mimiek)*

Tips:

- Ieder kind is uniek. Kijk dus vooral naar wat het meisje dat bij u in de klas zit specifiek voor behoeften heeft
- Bied hulp bij het structureren, organiseren en plannen. Hierbij zou u gebruik kunnen maken van "De Beertjesmethode" van Meichenbaum: <http://www.edu4kids.nl/beertjesmethode.html>
- Controleer na het geven van instructie of het voor de leerling duidelijk is wat er verwacht wordt en hoe dit aan te pakken, zodat eventuele problemen bij het opstarten ondervangen worden
- Automatiseer eerst deelhandelingen
- Zorg voor extra tijd en uitleg (dit laatste vooral verbaal)
- Maak gebruik van *Modeling* (voordoen)
- Wees open, eerlijk en duidelijk naar de leerling toe
- Stimuleer contacten met anderen leerlingen en ondersteun hierbij waar nodig
- Vertel aan de leerling wat je ziet. Dit om inzicht te creëren
- Wees alert op hoe de leerling wordt benaderd (met name pesten)
- Maak de leerling bewust van haar sterke en minder sterke punten
- Zorg voor een vertrouwenspersoon bij wie de leerling terecht kan
- Bereid de leerling in groep acht goed voor op het voortgezet onderwijs